

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen yhtiöittämisselvitys

Tampereen kaupunki
RAPORTIN YHTEENVETO
9.2.2024

Toimeksiannon tausta ja tavoitteet

Taustaa

Tampereen kaupunginhallituksen konsernijaosto on päättänyt toteuttaa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitosta (TKL) koskevan yhtiöittämisselvityksen (16.5.2023 § 48 ja 22.8.2023 § 70).

Liikelaitos on lähivuosien aikana uudistamassa varikkojaan ja investointeja ollaan tekemässä myös elinkaarensa loppupäässä olevaan kalustoon sekä sähköiseen liikennöintiin siirtyminen. Investointeja ei ole varikon osalta tarkoitus toteuttaa liikelaitoksen tai mahdollisen tulevan yhtiön omaan taseeseen vaan sopivilla rahoitusmalleilla vuokralaisasemassa.

TKL toimii kaupungin sisäisenä liikelaitoksena toteuttaen joukkoliikenteen operointia Seudullisen joukkoliikenteen lautakunnan (Joukkoliikenteen tilaaja, ”Nysse”) osoittamalla tavalla. Liikelaitoksella ei ole suoraa ulkopuolista myyntiä ja sen liikevaihtoennuste vuodelle 2023 oli 22,5 M€.

Liikelaitoksen henkilöstömäärä vuoden 2023 lopussa oli 296, joista 257 toimi linja-autonkuljettajina. Päivittäisessä liikenteessä olevien linja-autojen määrä oli joulukuun 2023 tilanteessa 86 kappaletta. Vuonna 2023 TKL kuljetti 36,1 prosenttia Nysse-liikenteen linja-automatkustajista.

Tavoitteet

Konsernijaoston päätösten mukaisesti selvitys on tarkoitus toteuttaa siten, että liikelaitoksen toiminnan mahdollinen yhtiöittäminen toteutettaisiin hyvin pitkälle nykyisessä laajuudessaan. Yhtiöittämisselvityksen taloudellisessa arvioinnissa huomioidaan taustatekijöinä TKL:n tuleva varikkoratkaisu, tarvittavat kalustoinvestoinnit ja sähköiseen liikennöintiin siirtyminen.

Yhtiöittämisselvityksessä tarkastellaan in-house -yhtiömuodossa toimivan TKL:n taloudellista, juridista ja verotuksellista asemaa ja mahdollisen yhtiömuodon hyötyjä ja haittoja liikelaitosmuotoon verrattuna Tampereen kaupungin lähtökohdista sen joukkoliikenteen järjestämiseen liittyvät strategiset tavoitteet huomioiden.

Tavoitteena on, että selvityksen perusteella kaupungin päätöksentekijät voivat arvioida yhtiöittämisen toteuttamiskelpoisuutta eri näkökulmista ja tehdä päätökset jatkotoimenpiteistä selvityksen pohjalta.

Työtä on ohjannut yhtiöittämiselle asetettu ohjausryhmä, jonka jäseninä ovat toimineet kaupungin edustajina liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolainen ja controller Ville Taivassalo, Nysse edustajina joukkoliikennejohtaja Mika Periviita ja suunnittelupäällikkö Juha-Pekka Häyrynen sekä TKL:n edustajina toimitusjohtaja Pekka Pirhonen, liikennejohtaja Ilkka Ala-Maakala ja pääluottamushenkilö Sonja Järvenpää.

Yhteenveto

01

Talous

- Osakeyhtiön ja liikelaitoksen laskelmissa ei eroavaisuuksia
- Ennusteita analysoitu kalustoinvestointien osalta lainarahoituksella sekä mallilla, jossa 50 % hankintaan leasingilla
- Varikkotarveselvityksen perusteella ns. kahden varikon malli suositeltava; vuokrien nousulla ja siirtoajojen kustannussäästöillä neutraali kokonaisvaikutus mallinnuksessa
- Alustavana alkavana taseena käytetty:
  - Omaisuus 5,6 M€
  - Kassa 3,5 M€
  - Oma pääoma 7,1 M€
  - Lomap.velat 2,0 M€
- Nyssen teettämän kilpailukyky selvityksen mukaan TKL:n kustannustaso vastaa melko hyvin kilpailutettua liikennettä

02

Verotus

- Järjestelystä ei verovaikutuksia kaupungille tai yhtiölle
- Toteutus mahdollinen sekä apporttina että liiketoimintakaupalla
- Arvonlisäveroneutraalin liikkeen luovutuksen edellytykset todennäköisesti täyttyvät, mutta on suositeltavaa varmistaa Verohallinnolta vielä erikseen, kun kaikki siirtyvät omaisuususerät on tunnistettu.
- Yhtiö on suunniteltu lähtökohtaisesti palveluyhtiöksi, joka ei omistaisi julkisen liikenteen infraa vaan infra jäisi Tampereen kaupungin omistukseen. Tässä toimintamallissa perustettava yhtiö ei tulisi saamaan korkovähennysrajoituksessa tarkoitettua infrayhtiön asemaa.

03

Juridiikka

- Yhtiö ei saisi asiakas- / lipputuloja vaan se saisi tuloja vain Tampereen kaupungilla (Nysseltä). Yhtiön toiminta kohdistuisi pääasiassa kaupungille ja siten nykyisen kaltaista toimintaa olisi lähtökohtaisesti mahdollista jatkaa sidosyksikköaseman pohjalta.
- Yhtiö tuottamiin palveluihin sovellettaisiin erityisalojen hankintalokia ja se olisi ko. lain mukainen julkisoikeudellinen laitos ja viranomaishankintayksikkö. Yhtiön tulisi siten kilpailuttaa hankintansa erityisalojen hankintalaissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

04

Henkilöstö

- Järjestelyt vaativat siirtyvän henkilöstön tunnistamisen ja kaupungin palvelukseen mahdollisesti jäävien työntekijöiden toimenkuvien päivityksen, mikäli tehtävät siirtyvät yhtiölle.
- Mahdollisen julkista vallankäyttöä sisältävien työtehtävät tulee identifioida virkasuhteisten työntekijöiden toimenkuvasta ja tehtävien järjestäminen ko. sääntely huomioiden.
- Mahdollinen valmistelunaikainen vapaaehtoinen vuoropuhelu kaupungin, TKL:n, yhtiön tulevan hallituksen ja työntekijöiden edustajien kesken työntekijöiden järjestäytymisestä ja sovellettavasta työehtosopimuksesta sekä mahdollisten nykyisten kunnallisten lisäetuuksien jatkuvuudesta.

Edellytykset yhtiöittämiselle eri näkökulmista / KPMG:n arvio

Talous

Verotus

Juridiikka

Henkilöstö

Johtopäätökset ja suositukset

- **Selvityksessä ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka puoltaisivat liikelaitoksena jatkamista verrattuna yhtiöittämiseen**
- **KPMG näkee TKL:n yhtiöittämisen Tampereen kaupungin hallintomallin näkökulmasta loogisena jatkumona organisaatorakenteen kehittämisessä**
- Joukkoliikenteen tilaajan, Nyssen, strategiset linjaukset oman tuotannon roolista on hyväksytty kaupungin päätöksentekoeleimissä ja vahvistettuina luovat osaltaan pohjaa yhtiöittämiselle
- Linjaukset edellyttävät hinta- ja laatukilpailukykyistä omaa tuotantoa suhteessa kilpailtuun markkinaan
- Nysse-tilaajan teettämän ulkopuolisen, kilpailukykyä koskevan selvityksen perusteella Tampereen joukkoliikenteen hintataso on kilpailukykyinen; selvityksen mukaan TKL:n kustannustaso ylittää hienokseltaan (2 – 4 %) Tampereen kilpailutetun liikenteen tason, mutta ero on kuitenkin niin pieni, että ero voi selittyä TKL:n hoitaman liikenteen kilpailutetusta liikenteestä poikkeavilla piirteillä
- **KPMG näkee yhtiöittämisen hyödyn erityisesti toiminnan kehittämismahdollisuuksien ja tätä kautta hinta- ja laatukilpailukykyyn ylläpitämisen ja kehittämisen näkökulmasta**
- Yhtiön ja liikelaitoksen toiminnasta ei ole löydettävissä taloudellisia eroavaisuuksia, kun tarkastellaan toimintaa nykyisen ns. nollasopimuksen mukaisesti ja huomioidaan kaupungin todelliset kustannukset myös uusien investointien rahoituksen osalta
- Laskelmien mukaan yhtiö kykenee hoitamaan investointiohjelmansa ja tulee toimeen omillaan
- Varikkotarveselvityksen mukainen kahden varikon malli vaikuttaa suositeltavalta ja on kokonaisvaikutuksiltaan kustannusneutraali verrattuna nykyiseen tilanteeseen
- **Yhtiöittäminen voidaan toteuttaa joko apporttiluovutuksena tai liiketoimintakaupalla**
- **Yhtiöittämisessä voidaan käyttää kirjanpitoarvoja**
- **Yhtiöittämisellä ei ole verotuksellisia vaikutuksia**

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2024 KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Confidential